

Nr 9

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om åtgärder för stimulans av näringslivets utveckling och differentiering i avfolkningsregioner.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I:19 av herr *Bengtson m. fl.* och II:43 av herr *Hedlund m. fl.* har hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att frågan om särskilda åtgärder för stimulans av näringslivets utveckling och differentiering i avfolkningsregioner blir föremål för särskild med största skyndsamhet bedriven prövning i enlighet med vad i motionerna anförts.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionen II:43.

Enligt 1955 års förordning om investeringsfonder för konjunkturutjämning äger svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar skattefritt avsätta vinstmedel för framtida investeringsändamål. Avsättning får ske till investeringsfond för skogsbruk med högst tio procent av den för beskattningsåret redovisade bruttointäkten av skogsbruk och till investeringsfond för rörelse med högst fyrtio procent av årsvinsten före skatt. Avdrag får dock åtnjutas endast under förutsättning att ett belopp motsvarande fyrtiosex procent av den gjorda avsättningen inbetalats till ett särskilt räntelöst konto i riksbanken. Inbetalningen skall ha verkställts senast den dag, då företaget haft att avge allmän självdeklaration för det beskattningsår, då avsättning till investeringsfond skett. Enligt ett vid 1961 och 1962 års taxeringar gällande extraordinärt förfarande får avsättning ske med större belopp än fyrtio procent av årsvinsten. Därvid fordras emellertid för avdragsrätt att etthundra procent av avsättningen inbetalas till riksbanken.

Arbetsmarknadsstyrelsen äger besluta, att investeringsfond under visst eller vissa beskattningsår och under villkor i övrigt, som läget på arbetsmarknaden påkallar, skall eller må tas i anspråk för sitt ändamål. Beslutet kan vara generellt, d. v. s. avse samtliga företag eller företag av viss beskaffenhet, eller ock gälla visst eller vissa företag. Om sådant beslut meddelats, äger företaget från riksbanken utfå fyrtio procent eller, om uttag sker av medel, som inbetalats efter den 30 juni 1960, fyrtiosex procent av det belopp av investeringsfonden, som skall eller må tas i anspråk. Investerings-

fond för skogsbruk får användas för skogsvårdande arbeten i vidsträckt bemärkelse och investeringsfond för rörelse för avskrivning å byggnader och maskiner, för nedskrivning av varulager och för vissa kostnader för arbeten i gruva, stenbrott eller annan liknande fyndighet m. m. Fråga skall i princip vara om investeringar, som verkställtts eller kostnader som uppkommit under det beskattningsår, då fonden tas i anspråk. Då avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen för avsättningen till investeringsfond, följer därav att avdrag icke får åtnjutas för avskrivningar m. m., som verkställes med anlåtande av fonden.

För att stimulera till avsättningar har föreskrivits, att trettio procent av fondavsättningen får utan tillstånd av arbetsmarknadsstyrelsen och efter företagets eget bedömande fritt tas i anspråk efter fem år. Sedan fem år förflutit från ingången av det år, varunder inbetalningen i riksbanken verkställtts, äger företaget sålunda att efter uppsägning hos riksbanken utta högst trettio procent av det ursprungligen inbetalta beloppet. Även denna »fria sektor» av investeringsfonden skall tas i anspråk för sådana ändamål, som tidigare angivits.

I syfte att ytterligare stimulera till avsättningar har föreskrivits, att om investeringsfond i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens beslut tagits i anspråk för sitt ändamål, ett extra avdrag (investeringsavdrag) medges vid inkomsttaxeringen. Investeringsavdraget utgör tio procent av ianspråktagna fondmedel. Sådant avdrag åtnjutes inte, när företaget utan arbetsmarknadsstyrelsens tillstånd utnyttjar den fria sektorn.

Företag, som gjort avsättningar enligt det vid 1961 och 1962 års taxeringar tillämpade extraordinära förfarandet, kan medges ett extra avdrag vid nämnda års taxeringar till statlig inkomstskatt med åtta eller tolv procent av avsättningen, beroende på när inbetalningen i riksbanken skett.

Chefen för finansdepartementet har enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1957 uppdragit åt särskilda sakkunniga att verkställa utredning rörande lokalisering till orter utanför Stockholmsområdet av statliga ämbetsverk och annan statlig verksamhet. Vidare har chefen för socialdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 december 1959 tillkallat särskilda sakkunniga för att utreda och framlägga förslag rörande den samhällseliga lokaliseringsverksamheten. I direktiven för utredningen erinras bl. a. om att 1959 års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit om skyndsamt utredning och förslag rörande statsmakternas möjligheter att påverka näringslivets lokalisering. Vidare anföres i direktiven följande.

Den av riksdagen begärda utredningen synes nu böra komma till stånd. Utredningen bör bedrivas förutsättningslöst. Det finns därför ingen anledning att närmare utveckla några synpunkter på utredningsuppdraget. Jag vill inskränka mig till att framhålla följande.

De dominerande problemen är självfallet utflyttningen från landsbygden och storstädernas tillväxt. Med dessa problem sammanhänger en rad andra

spörsmål, som kräver uppmärksamhet. I många regioner finns ett utpräglat behov av ett mera differentierat näringsliv för att området skall bli mindre konjunkturkänsligt, för att såväl kvinnor som män skall få arbete och för att ungdomarna skall få vidgade möjligheter i sitt yrkesval. Nedläggning av industriföretag kan ofta skapa svåra problem som kräver lokaliseringspolitiska insatser. Från försvarssynpunkt har lokaliseringsfrågan även betydelse.

Utredningen bör lägga fram material, som är ägnat att från samhällsekonomiska och företagsekonomiska synpunkter belysa förutsättningarna för näringslivets lokalisering till olika delar av landet. På grundval härav bör såvitt möjligt preciserade riktlinjer för lokaliseringsverksamheten utarbetas. Rådgivnings- och upplysningsverksamheten och dess utformning för framtiden bör övervägas. Möjligheterna och lämpligheten att genom olika positiva åtgärder stimulera företag att etablera sig på orter, där detta från samhällets synpunkt anses angeläget, bör prövas. Frågan om att genom lagstiftning påverka näringslivets lokalisering bör undersökas. Vid övervägandena av vilka medel, som skall användas i lokaliseringsverksamheten, kan erfarenheter inhämtas från andra länder, som bedriver en aktiv lokaliseringspolitik.

Det lokaliseringsarbete som hittills bedrivits har haft karaktären av en försöksverksamhet. Till frågan om organisationen av verksamheten har slutlig ställning inte tagits. Utredningen bör även utreda och framlägga förslag rörande lokaliseringsverksamhetens organisation.

Då den nu aktuella utredningen skall behandla frågor som berör hela näringslivets lokalisering synes det mig inte vara lämpligt att uppdraga åt lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet att verkställa den nu aktuella utredningen. Det är emellertid nödvändigt att arbetet bedrivs i samråd med ifrågavarande utredning.

Näringslivets lokalisering är av avgörande betydelse för bostadsbyggandet och bebyggelseplaneringen. Samarbete bör därför upptagas med de utredningsmän som, enligt vad jag anmält förut denna dag, skall behandla vissa bostadsfrågor m. m.

Yrkanden av samma innebörd som de nu förevarande framställdes i motionerna I:98 och II:124 samt motionerna I:251 och II:212 vid 1961 års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 34 av-slog desamma. I betänkandet anförde utskottet bl. a. följande.

Utskottet vill till en början framhålla att utskottet givetvis finner det vara ett angeläget samhällsintresse att företagsamheten på orter med viktiga sysselsättningstendenser i möjligaste mån befrämjas. Utskottet ställer sig således i och för sig positivt till det syfte som uppbär motionerna. Emellertid anser utskottet inte att stimulansen bör ske genom lättnader vid beskattningen på sätt yrkats i motionerna. Häremot talar för det första rent principiella skäl. Det måste nämligen anses stridande mot de principer, på vilka vårt skattesystem vilar, att tillämpa särskilt gynnsamma regler för företag, som etableras på viss ort.

Härtill kommer att utskottet ställer sig tveksamt till värdet av de föreslagna åtgärderna för det avsedda ändamålet. Vad gäller nystartade företag torde det i allmänhet förhålla sig så att vinstmöjligheterna under de första verksamhetsåren är starkt begränsade. Inte sällan torde verksamheten under denna tid vara förlustbringande — ett förhållande som utgjorde ett av

skälen till den av 1960 års riksdag beslutade lagstiftningen om rätt till förlustutjämning. Under sådana förhållanden kan utskottet inte finna att en skatteeftergift av det slag som förordats i motionerna I:98 och II:124 kan ha en så stimulerande effekt på viljan att starta nya företag som motionärerna velat göra gällande. Det bör även beaktas att det torde stöta på mycket stora svårigheter att utforma ur praktisk synpunkt och med hänsyn till rimliga rättvisekrav godtagbara regler för den frihet från förmögenhets-skatt, som motionärerna avsett att införa för kapital som insättes i nystartade eller utvidgade företag.

Vad gäller yrkandet i motionerna I:251 och II:212 om förhöjt investeringsavdrag får utskottet erinra om att endast aktiebolag och ekonomiska föreningar har möjlighet att göra avsättningar till konjunkturinvesteringsfonder. Vidare må påpekas att någon nämnvärd stimulans till nyföretagsamhet inte synes kunna erhållas på denna väg, eftersom förordningen förutsätter att företag i samband med fondavsättning insätter visst belopp i riksbanken och investeringsavdrag medges först då företaget tar fondavsättningen i anspråk.

I de *förevarande motionerna* lämnas inledningsvis vissa sifferuppgifter till belysande av den nu pågående befolkningsomflyttningen. Vidare framhålles att det ur samhällets synpunkt måste göras en klar skillnad mellan befolkningsomflyttning *inom* en näringsgeografisk region och *mellan* regionerna. Omflyttningen inom regionen är en konsekvens av strukturutvecklingen inom näringslivet och får följaktligen accepteras, i den mån den förenas med en lämplig differentiering och lokalisering av näringslivet. Omflyttningen mellan regionerna kan däremot enligt motionärernas uppfattning inte accepteras, i varje fall inte som en nära nog kontinuerlig företeelse. Skälen härtill kan sammanfattningsvis sägas vara, att en fortgående uttunning av de befolkningsmässiga resurserna har en multiplikatoreffekt på snart sagt samhällslivets alla områden.

Samhällspolitiken står i dessa frågor vid en skiljeväg. Den ena vägen innebär, att man i huvudsak accepterar utvecklingen sådan den hittills kommit till uttryck och som en konsekvens därav också att samhället svarar för de successivt ökade kostnader det kommer att medföra att upprätthålla en med övriga regioner jämförlig standard inom dessa områden.

Den andra vägen innebär även ett betydande ansvarstagande från samhällets sida men kan sägas karaktäriserad av ett kraftigare initialstöd till utvecklingen av näringslivet. Samhällets hittillsvarande politik på detta område har när det gäller lokaliseringpolitiken tagit fasta på att utreda förutsättningarna för en omlokalisering av samhällets egna organ. Dessutom pågår utredning rörande näringslivets lokalisering. Till samhällets konkreta åtgärder bör även räknas det tekniska och ekonomiska stöd och de kreditgarantier som lämnas hantverk och småindustri. Under senare år har dessutom en betydande utredningsverksamhet kommit till stånd genom s. k. länsutredningar och genom inrättande av särskilda utredningsbefattningar vid länsstyrelserna. En för framtiden synnerligen betydelsefull åtgärd var

säkerligen även inrättandet av Norrlandsfonden och Malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete, vilka kan beräknas komma i verksamhet under innevarande år.

De problem som uppstår i avfolkningsregionerna är inte unika för vårt land. Snart sagt varje industrination har att kämpa med samma problem och har även sökt finna lösningar på dessa frågor. I USA har samhällets åtgärder framför allt tagit sikte på att stimulera utvecklingen i avfolkningsregioner genom att säkra tillgången på riskvilligt kapital. Den nederländska politiken har inriktats på att skapa balans mellan skilda regioner och undvika en alltför långtgående befolkningskoncentration till vissa regioner. I Storbritannien beviljas lån till utvecklingsåtgärder i särskilda s. k. stödombåden. Lokaliseringspolitiken i Finland har särskilt tagit sikte på att uppmuntra näringslivets utveckling i områden i norra Finland, där varaktig arbetslöshet funnits. År 1958 antogs en lag, som medger skattelättnader för nyetablerad eller utvidgad industri i sådana områden.

De norska åtgärderna för utvecklingen av näringslivet i Nordnorge erbjuder kanske ur svensk synpunkt de intressantaste aspekterna i frågan. Utbyggnadsprogrammet för Nordnorge antogs av stortinget 1952. För de ekonomiska resurserna svarar Utbyggnadsfonden för Nordnorge, som uppgår till 400 milj. nkr. Vissa skattelättnader har dessutom beviljats för investeringar i denna del av Norge, och dessutom har kapital i stor omfattning tillskjutits på »reguljära» vägar.

Sammanfattningsvis torde kunna sägas, att det norska programmet för utveckling av Nordnorges näringsliv varit framgångsrikt och desutom haft en betydande psykologisk betydelse och skapat en för närings- och samhällslivets utveckling positiv atmosfär, vilket torde vara den inte minst betydelsefulla vinsten.

Samhällets åtgärder för industrins decentralisering och näringslivets differentiering i avfolkningsregioner måste nu intensifieras. Därvid bör särskilt två åtgärder bli föremål för statsmakternas prövning. Dels bör företagsinvesteringar i områden med permanent undersysselsättning eller eljest vikande sysselsättningsmöjligheter främjas genom ett extra eller förhöjt investeringsavdrag. I de fall investeringsfonderna kan komma till utnyttjande enligt dessa grunder bör det bli en för samhället jämförelsevis billig form för sysselsättningsfrämjande åtgärder. Möjligheterna till ett höjt investeringsavdrag bör avse relativt stora områden, inom vilka företagen fritt kan lokalisera sina investeringar. På vilket sätt avdragsrätten skall graderas efter behovet av sysselsättningsstärkande åtgärder och/eller skattekraft inom olika regioner bör bli föremål för närmare prövning. Huruvida såväl det redan tillåtna avdraget som det nu föreslagna bör få utnyttjas samtidigt, bör självfallet prövas med hänsyn till de konjunkturmässiga förhållandena i övrigt. För upprätthållandet av beredskapen mot konjunkturväxlingar

av mera allmän karaktär synes emellertid det här avsedda avdraget böra läggas till det som redan nu kan utgå, d. v. s. i form av förhöjt investeringsavdrag.

Beträffande avdragets storlek och eventuella gradering kan framhållas, att det för det första bör bli tillräckligt stort för att uppnå den stimulerande effekt det är avsett att få. En höjning av investeringsavdraget med 10—15 procent av de i anspråk tagna fondmedlen bör här vara lämplig, men för de särskilt angelägna områdena kan en högre avdragsprocent vara motiverad, lämpligen 20—25 procent. Alltför många graderingar bör dock undvikas.

Den andra vägen att stimulera till ökat företagande i avfolkningsregioner är att medge skattelindring för nystartat företag under ett visst antal år. Med nystartat företag bör därvid jämföras utvidgat företag till den del som motsvaras av utvidgningen. Även i detta sammanhang måste tillämpningen följa arbetsmarknadsstyrelsens regionindelning. Inom region med undersysselsättning och som en följd därav befolkningsutflyttning av väsentlig omfattning bör skattenedsättning få åtnjutas för inkomst under det år företaget startats eller utvidgats och t. ex. följande fem år. Sådan skattebefrielse bör även medges under motsvarande tid beträffande förmögenhetsskatt för i dylikt företag investerat kapital. De i motionerna skisserade vägarna till stimulans av näringslivet i ifrågavarande regioner liksom andra tänkbara lösningar bör bli föremål för särskilt skyndsamt prövning utan hänsynstagande till redan pågående utredning om lokaliseringsfrågan ur principiell och allmän synpunkt.

Utskottet

De i förevarande betänkande behandlade motionerna gäller frågan om stimulans av näringslivet i områden med sysselsättningssvårigheter. Motionärerna anser att befolkningsomflyttningar mellan olika näringsgeografiska regioner av olika skäl inte kan accepteras på lång sikt. De förordar att staten lämnar ett kraftigt initialstöd åt företagsamheten inom avfolkningsområden i syfte att förhindra eller minska avflyttning från orten. Såsom lämpliga sådana åtgärder nämner motionärerna lättnader i beskattningen i två hänseenden för företag som etableras eller utvidgas i de berörda områdena. Den ena åtgärden innebär en påbyggnad av lagstiftningen om konjunkturinvesteringsfonder. För närvarande erhåller företag, som tar dylik fond i anspråk för investering enligt arbetsmarknadsstyrelsens medgivande, ett särskilt s. k. investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen. Motionärerna föreslår att förhöjt investeringsavdrag medges företag som tar berörda fonder i anspråk för investeringar i sysselsättningssvaga områden. Den andra av motionärerna förordade åtgärden går ut på att företag, som nystartats eller utvidgats på orter med sysselsättningssvårigheter, skulle medges frihet från inkomstskatt under visst antal år. Även möjligheterna till skattefrihet vid förmögenhetsbeskattningen under viss tid för det därvid investerade kapi-

talet borde enligt motionärernas mening övervägas. Motionärerna begär riksdagsskrivelse med anhållan om skyndsamt utredning i berörda hänseenden.

I stort sett samma yrkanden var föremål för prövning vid föregående års riksdag, som på hemställan av bevillningsutskottet i betänkande nr 34 avslög yrkandena. Utskottet uttalade därvid bl. a. att rent principiella skäl talade emot ett bifall till yrkandena. Vad angår den förordade skattefriheten för nyetablerade företag ifrågasatte utskottet starkt dess stimulerande effekt på viljan att starta nya företag med hänsyn till att vinstmöjligheterna under de första verksamhetsåren i allmänhet är begränsade. Inte sällan är verksamheten under denna tid förlustbringande. Även praktiska skäl talade enligt utskottets mening emot ett bifall till motionsyrkandena. Beträffande möjligheten till förhöjt investeringsavdrag framhölls att endast aktiebolag och ekonomiska föreningar skulle kunna komma i åtnjutande därav. Anordningen förutsatte vidare att företaget gjorde en fondavsättning, varmed följde skyldighet att insätta visst belopp i riksbanken. Det förhöjda avdraget skulle medges först då företaget tog fondavsättningen i anspråk.

I likhet med föregående års bevillningsutskott anser utskottet det inte vara sannolikt att ett medgivande av de i motionerna avsedda skatteförmånerna på ett så verksamt sätt skulle stimulera till företagsamhet att det kan anses motiverat att man trots de principiella och praktiska betänkligheterna däremot ändå bör genomföra desamma. För att stimulera näringslivet på sysselsättningssvaga orter bör enligt utskottets mening andra mer effektiva former väljas.

Såsom motionärerna framhållit har frågan om hur en sådan stimulans bör åstadkommas vunnit en allt större uppmärksamhet under senare år, inte minst från det allmännas sida. Denna har tagit sig uttryck dels i en omfattande utredningsverksamhet och dels även i konkreta statliga åtgärder i det syfte som uppbär motionerna. I förstnämnda hänseende må nämnas att utredning för närvarande pågår rörande näringslivets lokalisering. Då utredningen enligt sina direktiv har till uppgift att förutsättningslöst undersöka statsmakternas möjligheter att påverka näringslivets lokalisering kan det förutsättas att även de i motionerna berörda spörsmålen kommer att uppmärksammas av utredningen. Bland annan utredningsverksamhet i ämnet må nämnas att ett flertal s. k. länsutredningar ägt rum.

Vad angår de direkta statliga stödåtgärderna må först erinras om 1961 års riksdags beslut om inrättandet av Norrlandsfonden och Malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete. Särskilt den förstnämnda fonden, som har till uppgift att bl. a. främja näringslivets framtida utveckling i Norrland med tonvikten på företagsamheten i Norrbotten, bör därvid bli ett verksamt hjälpmedel för lösande av de i motionerna behandlade problemen, vilka främst torde ha aktualitet för Norrland. Det må nämnas att fonderna, som till en början avses skola tillföras 25 milj. kronor årligen, därav 15 milj. kronor belöper på Norrlandsfonden, beräknats komma i verksamhet

från och med ingången av år 1962. Enligt de i propositionen nr 77 till 1961 års riksdag uppdragna riktlinjerna för Norrlandsfondens verksamhet skall stödet till industriell utbyggnad i första hand ges i form av medellånga eller långfristiga lån och avse finansieringen av anläggningar, inventarieanskaffning o. d. till bestämda projekt. Dessa projekt skall baseras huvudsakligen på förädling och vidarebearbetning av norrländska råvaror. Lånen bör under en tid av högst tio år kunna vara ränte- och amorteringsfria. Amortering bör, såvitt inte särskilda skäl föreligger, fullgöras inom tjuugu år, räknat från dagen för lånets utbetalning.

I detta sammanhang vill utskottet också erinra om det statliga kreditstöd med uppgift att främja hemslöjd, hantverk och småindustri, som utgår i form av hantverks- och industrilån, samt om den statliga garantigivningen för lån till mindre företag. Även dessa stödformer torde — såsom även motionärerna understrukit — ha stor betydelse i förevarande hänseende.

Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat motionerna I: 19 och II: 43.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att de likalydande motionerna I:19 av herr Bengtson m. fl.
och II: 43 av herr Hedlund m. fl. om åtgärder för stimulans
av näringslivets utveckling och differentiering i avfolknings-
regioner icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 mars 1962

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Hagberg, Einar Eriksson, Erik Jansson, Söderquist, fröken Ranmark, herrar Gustaf Elofsson, Oscar Carlsson, Gösta Jacobsson och Billman; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Gustafson i Göteborg, Kärrlander, Engkvist, Christenson i Malmö, Magnusson i Borås, Darlin, Andersson i Essvik och Fälldin.

Reservationer:

I) av herrar *Gustaf Elofsson* och *Fälldin*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

De i förevarande betänkande behandlade motionerna gäller frågan om en effektivare stimulans av näringslivet i avfolkningsregionerna. Såsom motionärerna framhåller har denna fråga vunnit en allt större uppmärk-

samhet under senare år. Vad angår de direkta stödåtgärderna må först erinras om det statliga kreditstöd med uppgift att främja hantverk, småindustri och hemslöjd, som utgår i form av hantverks- och industrilån, samt statlig lånegaranti. Stor betydelse i nämnda avseende vill utskottet även tillmäta 1961 års riksdags beslut om inrättande av Norrlandsfonden och Malmfonden för forsknings- och utvecklingsarbete. Särskilt den förstnämnda fonden, som har till uppgift att bl. a. främja näringslivets framtida utveckling i Norrland med tonvikten på företagsamheten i Norrbotten, bör därvid bli ett verksamt hjälpmedel. Det må nämnas, att fonderna, som till en början avses skola tillföras 25 milj. kronor årligen, därav 15 milj. kronor faller på Norrlandsfonden, beräknats komma i verksamhet från och med ingången av år 1962. Enligt de vid riksdagsbeslutet uppdragna riktlinjerna för Norrlandsfondens verksamhet skall stödet till industriell utbyggnad i första hand ges i form av medellånga eller långfristiga lån och avse finansieringen av anläggningar, inventarieanskaffning o. d. till bestämda projekt.

Vissa åtgärder har sålunda vidtagits av betydelse för företagsamheten i avfolkningsregionerna. De stora svårigheter, som man i nämnda områden har för upprätthållande av en god sysselsättning, gör det emellertid klart, att strävandena i ifrågavarande syfte måste intensifieras. Såsom motionärerna framhåller har den aktuella politiken alltför mycket inriktats på kort-siktiga konjunkturpolitiska åtgärder, såsom omskolning av arbetskraft och skilda åtgärder syftande till en stimulans av arbetskraftens rörlighet icke blott mellan näringar inom regionerna utan även mellan regionerna. Det är enligt utskottets mening angeläget, att åtgärderna i första hand inriktas på upprätthållande av sysselsättningen inom regionerna i fråga.

För närvarande pågår utredning rörande näringslivets lokalisering. En huvuduppgift härvid måste givetvis förutsättas vara att på olika vägar skapa en effektiv stimulans för näringslivet i de områden, som nu har svårigheter med sysselsättningen. Då utredningen emellertid torde ta ytterligare åtskillig tid i anspråk, har motionärerna förordat, att en särskild del av frågekomplexet, nämligen ett initialstöd genom lättnader i beskattningen, utbrytes och prövas skyndsamt i särskild ordning.

Motionärerna förordar lättnader i beskattningen i två hänseenden för företag som etableras eller utvidgas i de berörda områdena. Den ena åtgärden innebär en påbyggnad av lagstiftningen om konjunkturinvesteringssonder. För närvarande erhåller företag, som tar dylik fond i anspråk för investering enligt arbetsmarknadsstyrelsens medgivande, ett särskilt s. k. investeringsavdrag vid inkomsttaxeringen. Motionärerna föreslår, att ett extra eller förhöjt investeringsavdrag skall medges företag, som tar berörda fonder i anspråk för investeringar i sysselsättningssvaga områden. Det förhöjda avdraget bör enligt motionärerna kunna graderas efter behovet i ifrågavarande regioner.

Den andra av motionärerna förordade åtgärden går ut på att företag, som nystartats på orter med sysselsättningssvårigheter, skulle medges frihet från inkomstskatt under visst antal år, förslagsvis under det år företaget startats och följande fem år. Motsvarande skulle gälla för utvidgning av företag. Även möjligheterna till skattefrihet vid förmögenhetsbeskattningen under viss tid för det därvid investerade kapitalet bör enligt motionärerna övervägas.

Utskottet delar motionärernas uppfattning, att ett initialstöd i form av viss skattefrihet bör på ett effektivt sätt kunna främja företagsamheten i de sysselsättningssvaga områdena. Såsom redovisats i motionerna medges sådana skattelättnader i t. ex. Finland och Norge. Mot bakgrunden av de sysselsättningssvårigheter, som avfolkningsregionerna har att möta, synes avsaknaden av motsvarande möjligheter i vårt land motivera, att frågan på sätt i motionerna förordats prövas skyndsamt i särskild ordning. Utskottet tillstyrker sålunda motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte — med bifall till de likalydande motionerna I:19 av herr Bengtson m. fl. och II:43 av herr Hedlund m. fl. — i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att frågan om särskilda åtgärder för stimulans av näringslivets utveckling och differentiering i avfolkningsregioner måtte prövas skyndsamt i enlighet med vad utskottet ovan anført.

II) av herrar *Hagberg, Söderquist, Gösta Jacobsson, Billman, Gustafson* i Göteborg, *Christenson* i Malmö, *Magnusson* i Borås och *Darlin*, vilka ansett att utskottets yttrande fr. o. m. det stycke, som börjar å s. 7 med orden »I stort sett», bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att de problem som sammanhänger med avfolkningsningen i vissa landsdelar är föremål för utredning i skilda sammanhang. Av särskild betydelse är härvid det utredningsarbete som pågår rörande näringslivets lokalisering. Denna utredning har till uppgift att förutsättningslöst belysa statsmakternas möjligheter att inom ramen för företagsekonomiska förutsättningar påverka näringslivets lokalisering till olika delar av landet. Motionernas syfte är enligt utskottets mening härmed tillgodosett.